

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ה שבט תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין סה.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד תחילת סימן שנ"ד.
מוסר: דבר בעיתו פרק ח' מ"וכאשר יתבונן" עד "והעיקר שצריך".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

זיז הבולט לרשות הרבים - באילו אופנים ניתן להשתמש בו בשבת?

ואם הזיז בולט בגובה של למטה מעשרה טפחים - אם יש בשטחו ארבעה על ארבעה טפחים, הריהו כרמלית; ואם לאו - הריהו מקום פטור (ויש אומרים שאם חלון פתוח אליו כנ"ל, הריהו כרשות היחיד).

[שו"ע שנג, ב, משנ"ב ז-ט, שעה"צ ו-ז, וביה"ל ד"ה וחלון;
ביאורים ומוספים דרשו, 14, וראה עוד שם]

זיז הבולט מכותל רשות היחיד אל האוויר שמעל לרשות הרבים, בגובה של למעלה מעשרה טפחים - אם יש חלון הפתוח אליו מרשות היחיד במרחק של פחות משלושה טפחים, הריהו כחלק מרשות היחיד.
ואם אין חלון הפתוח אליו כנ"ל, הריהו 'מקום פטור', ומותר להעביר חפצים מרשות היחיד או מרשות הרבים אליו, ולהיפך; ויש הסוברים שבאופן זה, אם יש בשטחו ארבעה על ארבעה טפחים, הריהו 'כרמלית'.

הדף היומי בהלכה

היכן מותר להניח בשבת כלים שבירים בלבד?

לקחתם ולהחזירם לרשות היחיד, ויעברו על איסור הוצאה'.
ואם הזיז בולט מעל לאוויר 'כרמלית' - ההיתר הוא אף בחפצים שאינם שבירים, כיון שאיסור הוצאה מכרמלית לרשות היחיד הוא עצמו גזירת חכמים, ולא גזרו 'גזירה לגזירה'.

[שו"ע שנג, ג, ומשנ"ב ה]

בהמשך לאמור: בכל האופנים שבהם מותר להעביר חפצים אל זיז הבולט מעל לאוויר רשות הרבים, וממנו - אין ההיתר אלא בחפצים שבירים, כגון כלי זכוכית וחרסין, אשר אם יפלו למטה אל רשות הרבים, ישברו, ויותירו ברשות הרבים.
אולם, חפצים שאינם שבירים, כגון בגדים וכלי פלסטיק - גזרו חכמינו ז"ל שלא להעבירם אל הזיז, וממנו, מחשש שיפלו לרשות הרבים, ויבואו

הדף היומי בהלכה

כלי הנמצא בחצר - האם מותר להעבירו בשבת לחצר אחרת ללא 'עירוב חצרות'?

ב. חפצים שהיו בְּבֵית ב' בין השמשות' של כניסת השבת, ונפלו או הוצאו בטעות לחצר - אסור להעבירם לחצר אחרת. אבל כלים הנמצאים בחצר, והיו בה גם בבין השמשות' - מותר לטלטלם לחצר אחרת, אף כשהחצרות שייכות לשני אנשים שונים, ולא עשו עירוב חצרות.

[שו"ע שנג, ב, ומשנ"ב י-יא; ביאורים ומוספים דרשו, 9]

מן התורה מותר להעביר חפצים מרשות היחיד לרשות היחיד הצמודות זו לזו, כגון מבית לבית, ומחצר לחצר. ושלמה המלך ע"ה ובית דינו, תיקנו שלא לעשות כן אלא כששתי הרשויות שייכות לאדם אחד ללא שותפים, או כשעשו 'עירוב חצרות'.
ופרטי האיסור הם: א. אסור להעביר חפצים מבית לחצר, ומחצר לבית.

כדאי מאוד להפנים את המסר הזועק מהמערכה הגדולה: ההצלחה לה זכינו בסייעתא דשמיא גלויה, הגיעה אך ורק בזכות המון-המון אנשים 'יחידים', כמוני וכמוך, שעשו את מיטב יכולתם

שש הנקודות החשובות שלמדתי מהמאצ'ינג הגדול של מוסדות בעלזא - הרה"ח ר' אהרן כהן בטור אישי

בשלמות ליעד הראשון. חושבים בגדול מצליחים בגדול...
4. זמן מוגדר: ישנו משפט שמהווה 'מציאות חיים' אצל הרבה אנשים: מה שאפשר לדחות למחר דחה למחרתיים... אך הכל משתנה לטובה ולברכה ברגע שידועים שהכל צמוד לשעון, ומה שעבר זמנו בטל. ברגע שידועים ש'היום' חייבים ללמוד את החומר הזה, או ללמוד כך וכך זמן, הרי ממילא קל הרבה יותר ומצליחים לעמוד ביעד. כמעט אף אחד לא איחר ל'טיסה'...

5. כח היחיד: לפעמים כשמסתכלים על 'יחיד', אפשר לחשוב: 'מה כבר יכול 'אחד' לעשות?!'... כדאי מאוד לקלוט ולקנות את המסר הצועק מהמערכה הגדולה השבוע: כל ההצלחה האדירה לה זכינו בסייעתא דשמיא גלויה, הגיעה אך ורק בזכות המון-המון אנשים כמוני וכמוך, שכל אחד בתחומו ו(יותר מ) יכולתו עשה מה שבידו, ופעל מה שבכוחו, מוחו ופיו. ובצירוף כל הכוחות כולם הגענו ליש הגדול שזכינו לו!

6. כח הציבור: ישב לו אברך בביתו עם רשימה מתוכננת ויעד מוגדר, אך בטלפון השלישי בו שמע את התשובה המפורסמת "כבר זכיתי לתרום, הרבה הצלחה..." הרגיש שמהו בליבו נפל. קם ויצא מביתו לעבר ה'חפ"ק', התיישב צמוד לקיר עם שפופרת הטלפון, כשעיניו לא רואות כלום, ורק באוזניו נכנסים ונשמעים הדי השיחות הבלתי פוסקות המלוות בברכות לתורמים החשובים - קולות אלו הכניסו לו 'ברען' ואדרנלין מחודש להמשיך, טלפון ועוד טלפון עד ההגעה ליעד הגדול.

ואם אנו מדברים על מה שיש ללמוד מהמאצ'ינג לענין לימוד התורה, אי אפשר שלא לציין את המראות הנהדרים שנגלו במעמדים הציבוריים שצינו את תחילת המערכה - כנסי 'והכך לבבם' שהתקיימו בכל אתר ואתר דחסידי בעלזא - איך שהציבור יושב ומנצל את הזמן ללימוד התורה, זה יושב עם גמרא, רעהו מעיין בקונטרס ה'הלכה יומית', וכן כל אחד בלימודיו הקבועים. אשרינו שזכינו!

ימים עמוסים וגדושים עברו על כלל חסידי בעלזא, ואני הקטן בתוכם, שטרחו ועמלו ללא ליאות במערכה האדירה - "לבבנו אליו" למען המוסדות הקדושים של החסידות. המערכה הקיפה את כלל החסידים בארץ ישראל ובחוץ לארץ בכל מקומות מושבותיהם. כל חסיד בעלזא באשר הוא, אזר חלציו לפעול ולהפעיל עדי ההצלחה הגדולה.

לכל דבר עת ומקום, כך ש'לכאורה' אין כאן המקום לעסוק בנושא זה. אך כבר לימדונו רבותינו מאורי החסידות שמכל דבר בעולם, אפילו מדברי חולין, יכולים וצריך ללמוד מוסר השכל לתועלת עבודת חיינו בעולם הזה לעשות רצונו יתברך שמו. אם כן, ודאי ש'מצווה דרבים' שכזו, יש מה ללמוד ולקחת לקח כצידה לדרך.

נציין כאן רק אי-אלו נקודות ועניינים כ'מוסר השכל' הנוגעים לעניין קביעות עתים לתורה ולדרכי ההצלחה בלימוד התורה. אם כי, לתועלת הקוראים הבאנו את הנקודות באופן כללי, בלא להגדיר ולתחום את העניין, בבחינת 'תן לחכם ויחכם עוד'.

1. יעד ההצלחה: התנאי ההכרחי על מנת שאדם יעבור ויתקדם ממקומו אל המקום/השלב הבא, הוא הגדרת ה'יעד'. לאן אני רוצה להגיע/להתקדם? אם אין 'יעד' ותכנית לעתיד, אזי מה שהיה אתמול יהיה מחר... אחר שמחליטים על יעד ברור, בסייעתא דשמיא יכולים להתקדם.

2. יעד מציאותי: על פי רוב, 'יעד' מהווה אתגר שצריך להתאמץ עבורו. אך מכל מקום צריך לבדוק ולוודא שה'יעד' הינו מציאותי ואפשרי לפי תנאי המקום והזמן. אף אחד לא יציב לעצמו 'יעד' להגיע מבורו פארק לירושלים תוך יומיים על ידי רכיבה על אופניים...

3. יעד משני: לפעמים כדאי לבחור ביעד נוסף, משני, מעבר לראשון. אף שלא נראה שנוכל להגיע אליו, הוא יכול להיות כ'מנוע' לדרבון שיסייע להגיע

בשמחת השבע ברכות נעמד אבי החתן ואמר: "אני מרגיש צורך לבקש בהזדמנות הזאת סליחה מהבן שלי. במשך חמש השנים האחרונות עשיתי לו הרבה צרות..."

מרגש: הרגע בו הבין איש העסקים שבנו בחר בדרך הנכונה - מעשה שהתרחש בתחילת החורף

"רק בימים האחרונים הבנתי שהיתה לי טעות. בזמן החתונה, כשראיתי את השמחה הפנימית שלו, שמחה שאין בשום מקום אחר בעולם, וראיתי את הפנימיות של החתן ושל הכלה, אז הבנתי שהוא בחר בדרך הנכונה. עכשיו אני רוצה לבקש ממנו סליחה על כל מה שהצקתי לו במשך השנים האלו".
זה היה מעמד מרגש מאד. המיוחד בן-עליה הזה, שהוא שמר תמיד על קשר עם האבא שלו, הוא זרם איתו, התווכח איתו, אבל נשאר בשלו. ואז יום אחד, אחרי חמש שנים לא פשוטות, הגיעה השעה שה' רצה בדרכו לגמרי, ותיכף 'אוייבו' - 'אביו' השלים איתו.

בתחילת החורף הזה התרחש אירוע מחזק מאוד. התקיימה סעודת 'שבע ברכות' לבחור אמריקאי, שהוא בן תורה מובהק ולומד בישיבת מיר, ובשמחת השבע ברכות נעמד אבי החתן לדבר, אדם דתי, איש עסקים באמריקה.
הוא אמר כך: "אני מרגיש צורך לבקש בהזדמנות הזאת סליחה מהבן שלי. במשך חמש השנים האחרונות עשיתי לו הרבה צרות, לא רציתי שהוא ילך לכיוון העולם החרדי, לעולם הישיבות. ניסיתי לשכנע אותו, ממש הצקתי לו! ניסיתי למשוך אותו לעולם העסקים. פתחתי בשבילו חברה מיוחדת לטכנולוגיה והושבתי אנשים שיעבדו בחברה, הכל בשביל למשוך אותו לעולם ה'ביזנס'. הייתי גם יושב איתו עם ספרים ומנסה להוכיח לו שאני צודק. אבל הוא המשיך בעקשנות בדרכו.

(מאמרי 'עינינו גל' בתוך אוסף גיליונות שעי"י ישיבת מיר, יתרו תשע"ט)

למחרת הדינר עבור ישיבת פוניבז', שנערך בדרום אפריקה, התפנה מרן הגרי"ש כהנמן זצוק"ל לפתוח את המעטפות. אחת מהן הצליחה להפתיעו: בתוכה היה צ'ק עם סכום עתק...

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א מספר על האלמנה שמסרה נפשה להנוך ילדיה, והתוצאות המפתיעות

מי הוא זה ואיזהו, איך ידע שאבוא לכאן, ומדוע הוא מתגורר בצריף עץ? תעלומה רודפת תעלומה...

"אסביר לכם הכל!" פתח היהודי, וסיפר את סיפור חייו המדהים. אותו ואת שמונת אחיו היתומים, גידלה אימם האלמנה בליטא, בעיר סמוכה לפוניבז'. הם חסכו לחם מפיהם, על מנת להאכיל את העגלה הקטנה, כדי שתגדל ותתן חלב, אזי יוכלו למכור את החלב ובכסף שירוויחו ישכרו מלמד.

בינתיים, לא נתנה העגלה חלב, ותורה - מה תהא עליה? שכרה האלמנה מלמד על חשבון החלב העתידי שבוא יבוא. חלף חודש וחלב אין. פרצה האלמנה בבכי מר והבטיחה למלמד שהוא יהיה הראשון שיהנה מתנובת העגלה. חלף חודש נוסף והמלמד הודיע שיש לו הצעת עבודה עם כסף מזומן, ולא עם חלב עתידי. גם לו יש ילדים להאכיל והוא נאלץ להפסיק ללמד את היתומים.

האלמנה ניצבה מולו רועדת, מעיניה זלגו דמעות, והכריזה בנימת ניצחון: "קח לך את העגלה במתנה, ותלמד את הילדים שלי תורה בכל שוויה, ובהמשך השם כבר יעזור..." בלב כבד נטל המלמד את העגלה. האלמנה והיתומים נותרו ללא משען אך עם תורה.

"כך חניכה אותנו אמא", סיים היהודי, "וכאשר שמעתי שלאחר המלחמה קמתם להעמיד מחדש את התורה בארץ ישראל, החלטתי לצעוד בדרכה. מכרתי את כל אשר לי, רשמתי את כל הסכום על הצ'ק ועברתי להתגורר כאן. בשל הסכום הגדול שתרמתי, ידעתי שתבואו הנה, אך דעו לכם שזוהי התרומה האחרונה שלי..."

(מתוך 'מידות והנהגות טובות' - הרב יחיאל מיכל שטרן)

שְׁמַע אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ (שמות כב, כא)

רבי אברהם כהנמן ז"ל בנו של הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל, סיפר סיפור מופלא - על כח החינוך שאשה אלמנה יכולה להחדיר בבניה, וכך סיפר: באחד הערבים נערך דינר עבור ישיבת פוניבז' בעיר יוהנסבורג שבדרום אפריקה. למחרת בצהריים התפנה מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל, לפתוח את המעטפות, אחת מהן הצליחה להפתיע את כל הנוכחים באותו מעמד בשל הצ'ק בעל סכום העתק שהכילה.

בימים ההם לא נהגו להדפיס את שם בעל החשבון על הצ'קים, והנוכחים לא ידעו לזהות את החתימה על מנת לבקר בביתו של התורם הנכבד. מרן הרב מפוניבז' ביקש לברר את זהותו של התורם. פנו לבנק וכעבור שלושה ימים סיפק הבנק את פרטי התורם ואת כתובתו המדויקת.

הסתבר שהוא מתגורר במרחק של שמונה שעות נסיעה ברכבת מיוהנסבורג. אך לא אדם כמרן הרב מפוניבז' ירתע. כאשר הגיע מרן הרב כהנמן לעיר, ביקש מנהג להביאו לכתובת הרצויה. הנהג החל בנסיעה ועזב את העיר, גם כאשר הגיע לפרברים לא עצר אלא המשיך והמשיך. תמה מרן הרב מפוניבז' באוזני הנהג, לאן הוא לוקח אותו הרי לא ייתכן שהגביר הגדול מתגורר באיזה חור, אך הנהג טען בתוקף שהוא נוסע לכתובת המדויקת.

בסופו של דבר, נכנס הנהג לשכונה מוזנחת של פחונים, ושם עצר: "הנה הבית!" הצביע על מבנה עלוב שלא הזכיר כלל מראה של בית.

מרן הרב מפוניבז' ביקש ממנו להמתין, שכן חשש להסתובב לבדו במקום כה עזוב ומוזנח. דפיקה בדלת ובעל הבית ניצב מולו. היה זה יהודי ליטאי נמוך קומה עם זקנקן ('א קמץ בערדל' כלשונו של הרב מפוניבז') שהכריז בקול: "ידעתי שתבואו לכאן".

תובנה מעניינת שמעתי בשם גדולים, שכיון שאין בהלכות ריבית גירסא דינקותא כבכל הלכות יורה דעה, חסרה ההתעוררות ותשומת הלב למכשולות שעלולים לקרות בענינים אלו

קיצור הלכות ריבית לתלמידים, חיזוק בתוספת שבת, אמירת קרבנות כמונה מעות, וזהירות מפועלים תמימים שאינכם מכירים

כזה, ומה נכון הוא שיתקבצו תמיד לטכס עצה איך להתנהג שלא ירפו ידיהם מזה, כי בעו"ה גדול כח היצר בזה. וטוב שיעשו חיזוק למצוה זו, וכעין שמצינו במסכת ר"ה כ"ג ע"ב שהיה עושה ר"ג סעודות גדולות לעדי החודש כדי שיהיו רגילין לבוא, וייחדו לזה פרשת בשלח שבה התחילה התורה לזרז לענין שבת... ע"ש בהרחבה.

ל.מ. - בני ברק

זהירות - גנבים!

רציתי ליידע את הציבור על מקרה גניבה שחווינו, עוד רעיון של הגנבים... אנו משפצים את ביתנו, וכמובן בתקופה זו אנו לא שוהים בביתנו, אך אנו מבקרים שם מעת לעת.

באחד מן הימים כשהגעתי לביתנו ראיתי פועל שאני לא מכיר. שאלתי אותו מה מעשיו, והלה ענה שהוא הרצף, והתחיל להסביר בטוב טעם איפה הוא מחזיק ומה הן תוכניותיו להמשך העבודה. למחרת הגיע הקבלן ואמר שנגנבו לו כל הכלים - יקרים, בשווי אלפי שקלים. מה שהתברר, שה'רצף' היה גנב ונוכל, שבשיטה ערמומית נכנס לבית ולעיני הבעה"ב גנב לאור היום.

ה.מ. - ירושלים

(פורסם ב'המודיע' - שבט תשע"ט)

ש"ץ מתחילת התפילה

בעקבות המצב שמאות חולים שוכבים ומתייסרים בבתי החולים ובתוכם עשרות תינוקות וילדים רח"ל, וכל אחד מרגיש צורך להתחזק בתפילה - לאחרונה התחזקו בהרבה בתי כנסת לשלוח שליח ציבור מהתחלת התפילה, כולל קרבנות, קדיש ופסוקי דזמרה כמונה מעות, וכל התפילה מקבלת צורה אחרת כמו שנהוג ברוב הקהילות בעולם. ובדאי שק-ל כביר ישמע תפילותינו.

משולם זישא הלוי זעלמאן

(פורסם ב'יתד נאמן' - שבט תשע"ט)

גירסא דינקותא להלכות ריבית

דבר זה אומר דרשני: אנשים ושלמים המקפידים על קלה כבחמורה, אינם שמים על לב, ונכנסים בחששות איסורי ריבית החמורים, הלא דבר הוא.

תובנה מעניינת שמעתי. אומרים בשם גדולים, מכיון שאין בהלכות אלו גירסא דינקותא כבכל הלכות יורה דעה כבשר בחלב, טרפות וכו', חסרה ההתעוררות ותשומת הלב לאיסורים שעלולים חלילה להיכשל בהם. כמענה לכך, יצא לאחרונה קיצור שולחן ערוך ריבית לתלמידים בבהירות ובלשון צחה השווה לכל נפש.

בזמננו, עידן הכפר הגלובלי, אין מי שנמלט מהתמודדות עם חששות ריבית, והענינים הולכים ונעשים מורכבים. חובה מוטלת על כל הורה ומחנך לחנכם במצוה רבה זו, ללמוד ע"מ לקיים. בתפלה שנשמור חוקיו בעוה"ז ונזכה וכו'.

דוד בן יהושע, בני ברק.

חיזוק בענין תוספת שבת

לאור דברי ה'חפץ חיים' נקראים כל בתי ישראל לנצל את ימי השישי שמתחילים להתארך. להלן אף הציטוט מלשון הח"ח בספרו 'שם עולם' פ"ו:

"ראיתי באיזה קהילות קדושות שנתייסדו אצלם חבורות הנקראות בשם 'מזהירי שבת', והם מסבבין ברחובות ושווקים ע"ד סגירת החנויות ועל הדלקת הנרות שיהיה בזמנם, וכן ע"ד הטמנת התבשילים על מחרת ישגוהו שלא יתאחרו בזה, וכן יסבבו בבתי מרחצאות לזרזם שיצאו מבעוד יום וכיו"ב.

"וכמה גדול זכות האנשים האלו, כי הם מזכים רבים במצווה קדושה כזו, ועליהם אמר הכתוב ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, ובדאי זכות שבת יעמוד לימינם לעתיד לבוא להגן עליהם מכל רע ולזכות לחזות בנועם ה'. וכמה צריכין לשמוח אותן האנשים שזוכין לעסוק בעניין קדוש

יהלומים מגדולי ישראל

פעם ניגשו כמה אנשים אל הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל ודרשו ממנו בתוקף להפסיק את ה'ליצנות' שלו בדרשותיו בלילות שבת ב'זכרון משה'...

ומה הורה לו מרן החזון איש זי"ע?

להם, ויהי כשמוע כן החזו"א נהנה מאד, ואמר לו: "רק כך תמסור את השיעורים" - לך בכוחך זה והושעת את ישראל.

והוסיף והחזו"א ואמר לו: בימים הקודמים לא היו חסרים בעלי תורה ויראה בליטא רבתי, ומכל מקום היו הרבה מהנערים נתפסים להשכלה, ומדוע? כי ה'שמחה' הייתה אצל המשכילים ולא אצלנו... וזהו תפקידנו כהיום - להרבות שמחה וחיות בעבודת ה' (ע"פ מעשה איש ח"ה קל).

(באר הפרשה - ויקהל פקודי תשע"ז)

בלילי שבתות היה הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל דורש בעניני מוסר ויראה בביהמ"ד הגדול בשכונת 'זכרון משה' בירושלים עיה"ק ת"ו, וכדי למשוך את לבם של השומעים היה משלב בדבריו כמה וכמה מילתא בדביוחותא.

פעם ניגשו אליו כמה אנשים, וב'קנאות' מחו בפניו על ה'ליצנות' שלו ודרשו ממנו להפסיק לנהוג כן תיכף ומיד. לא ידע הגר"ש מה לעשות, נסע לעיר התורה בני ברק, נכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ושטח את ספקו. מששמע החזו"א את דבריו ביקש ממנו שיתן לו דוגמא מהני מילי בדביוחותא שהוא אומר לפניהם. פתח הגר"ש וחזר על דברי צחות שהגיד

”אנשים דורשים עצות ותחבולות על פרנסה, ועצתו - אמונה...”

איך ניתן לזכות לירידת מן מהשמים גם בימינו?

רואה שקשים לו פרנסתו, אזי העצה שיעשה כמו אז, שקודם שהגיע להם המן היתה להם קריעת ים סוף, היינו שדבקו באמונה בשעת קריעת ים סוף, כמו כן יעשה כעת, והשי"ת יוריד לו השפע בלבוש העסק שנטל בידו, והבן (משנת שכיר - לשביעי של פסח).

ולשון נלהב איתא בספה"ק "ישמח ישראל" (פר' תולדות): "...אנשים דורשים עצות ותחבולות על פרנסה, ועצתו אמונה, להאמין באמונה שלימה באחדות ה'... ומי שנחלש בכוח אמונה הוא מחוסר פרנסה, וכמו"ש הזוה"ק (ח"א קס"ו ע"ב) עה"כ (משלי י"ב, ט') טוב נקלה וגו' וחסר לחם, חסר לחם, חסר מהימנותא, אבל דורשי ד' לא יחסרו כל טוב, ועיקר לקבוע ולהשריש בלב אמונה פשוטה ושלימה ותמה בלי שום פקפוק", עכ"ל.

ולבל יחסר המזג יש לציין למה שביארו הקדמונים (ראה 'חנוכת התורה' פר' יתרו ועוד) אמאי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", הלא הקב"ה מקיים כל התורה כולה וכתוב "ביומו תתן שכרו"? אלא דקי"ל דאם שכרו ע"י שליח אינו עובר על כל תלין, והרי התוה"ק ניתנה לנו ע"י שליח - משה רבנו ע"ה, משום הכי אין כאן משום כל תלין, אבל שתי דברות ראשונות מפי הגבורה שמענום ולכך יש ע"ז שכר בעוה"ז, וזהו שאמרו ז"ל "ישראל אינם ניזונים בעוה"ז אלא בשביל האמונה", עכ"ד.

(מתוך מדור 'עם סגולה' ב'המבשר תורני')

י. חיימזון

הרה"ק רבי נחום מטשערנאביל זי"ע, כתב בספרו 'מאור עינים' על הפסוק "קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן" וגו' (טז, לג), דבאמת התוה"ק היא נצחית, וענין 'מן' הכתוב בתורה נוהג גם עתה מדי יום ביום, וזה שאמרו (תנחומא בשלח כ) 'מי שברא יום ברא פרנסתו'. ורק החילוק בין דור המדבר לדורות האחרונים, שדור המדבר נזדככו בקריעת ים סוף ובמעמד הר סיני עד שירד להם שפע העליון בלי לבוש כלל, אבל דורות האחרונים שחטאו ונתעבה חומרותיהן, לכך נצטרך השפע ההוא שנקרא 'מן' להתלבש בכלי ולבוש - שהוא עסק האדם שנוטל כל אחד לעסק פרנסתו, וזהו כלי למן שלו שיווד לו מן השמים. וזהו מה שאמר הכתוב "קח צנצנת אחת ותן שמה וכו' מן", שהוא כלי ולבוש למשמרת לדורותיכם. ולזה אמרו בזוהר (בשלח, הובא בפר"ח סי' נג אות א) שצריך לצייר את עצמו בשעת קריאת השירה כאילו היה בקריעת ים סוף, כי כמו ששם לא היה המן עד שהיה מקודם קריעת ים סוף, שע"י האמונה שראו האותות זכו להזדככות הנ"ל - כן גם עכשיו צריך מתחילה שיהיה בחינת קריעת ים סוף ע"י שיצייר כן ויתחזק באמונה כדכתיב (שמות יד, לא) "ויאמינו בה" ובמשה עבדו", ואח"כ יוכל לקבל השפע המלוּבש בדבר ההוא שממנו באה לו פרנסתו, עכ"ד.

עפ"י דבריו מבאר הגה"צ רבי יששכר שלמה טייכטל זצ"ל הי"ד מאמרם ז"ל (פסחים קיח, א) קשים מזוונתיו של אדם כקריעת ים סוף, היינו, בעת שאדם

כשנכנסה זוגתו לחדר, פנה אליה בהתנצלות והתחיל משבח בפניה את מומחיותה בהכנת מטעמים, ותוך כדי דיבור ביקש את סליחתה באומרו: "מעדנים כאלה בימות החול... קצת יותר מדי"

דווקא עכשיו לקלקל את הגוף?

את מומחיותה בהכנת מטעמים, ותוך כדי דיבור ביקש את סליחתה באומרו: "מעדנים כאלה בימות החול... קצת יותר מדי. כל ימי נזהר הייתי מלפנק את גופי, והרגלתי להסתפק בהכרחיות, ואף עלתה בידי. ואם כך למה לקלקלו דווקא בערוב ימי, דווקא סמוך לפרידתי ממנו? שמרי על המתכון לכבוד שבת, אז אשמח מאוד להתענג על התבשילים המעודנים שלך ואטעם מהם מלא חופנים". בן שבעים ושמונה היה אז רבי יוסף חיים, חולה ותשוש, אחרי הרבה שנות סבל בעידן מחלתה הממושכת של אשתו הראשונה ותשע שנות אלמנות בלא עזר כנגדו, ובוודאי שזקוק היה להבראה. אבל הוא, שכל ימיו חינך והרגיל את גופו להסתגף ולהתנזר, יתחיל לפנקו דווקא כעת בערוב ימיו? אבל לכבוד שבת, שאני. אז זה שייך לנשמה ולא לגוף.

(משל האבות, מתוך האיש על החומה)

"והחלק השני שהוא הריבוי, הוא עבור גבול די הסיפוק אל התוספת אשר אין צורך בה לאדם, כמו הריבוי מן המאכל ומן המשתה" (שער עבודת האלקים פ"ד)

מספר אחד מצאצאיו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל:

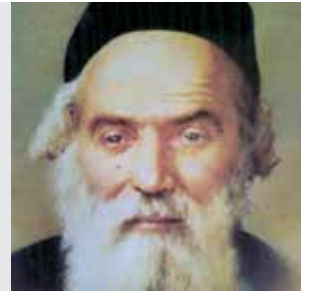
היה זה אחרי שהסבא נשא את זוגתו השנייה, כשנכנסתי לביתו של סבא וריח של מרק עוף מהביל ומגרה הגיע אל נחירי. התיישבתי לידו והרצאתי לפניו חידוש משיעורו האחרון של ראש הישיבה. תוך כדי דיבור נכנסה הרבנית והגישה לשולחן צלחת מרק מהביל.

טבל הסבא את הכף בצלחת הקעורה, דלה מתוכה כף מלאה, ותוך מבט אבהי הגישה אל פי ואמר לי: "טעם בני, טעם, זה בוודאי יערב לחכך". לאחר מכן טעם הסבא כף אחת מהמרק, טעם ולא יסף.

כשנכנסה זוגתו לחדר פנה אליה בהתנצלות נוגעת ללב והתחיל משבח בפניה

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

לאחר שעברו כמה שנים ולא אירע כלום לאותו בעל הבית, תמה ה'חפץ חיים': והרי עונשו של אדם זה מבואר בתורה - "וחרה אפי" וגו'?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

של "יתום ואלמנה לא תענון" - "שהזהירה התורה בזה שלא להקניטן או להכאיב לבן בשום מין צער, וענשו מפורש בתורה 'וחרה אפי והרגתי אתכם' וגו'. בהגהות 'באר מים חיים' כותב ה'חפץ חיים', שלפי רש"י (בפירושו לפסוק הנ"ל) משמע שאיסור זה לא נאמר דווקא על יתום ואלמנה, אלא על כל אדם שהוא אומלל, וכדברי המכילתא. וב'ביאורים ומוספים' מביאים בשם בנו של ה'חפץ חיים' הגאון רבי לייב, שלמעשה נהג ה'חפץ חיים' כדעה זו, והיה נזהר מאוד שלא לענות בדיבור קשה את העניים המחזירים על הפתחים, אף שהם מרגיזים לפעמים בדבריהם.

עוד הביאו בעניין זה ב'ביאורים ומוספים' את המעשה שאירע בעירו של ה'חפץ חיים' בימי נעוריו - כפי שסיפר לחתנו הגרמ"מ זקס - באלמנה שהתגוררה בדירה שכורה ולא היה לה לשלם את דמי השכירות, ובעל הבית רצה להוציאה בעצם ימי החורף, וכיוון שלא רצתה לצאת - הסיר את גג הדירה, וכל אנשי העיר רעשו על השערוריה הזאת. ה'חפץ חיים' שמר את המעשה בלבו, ומכיון שעברו כמה שנים ולא אירע כלום לאותו בעל הבית, חשב בלבו ואף אמר למכיריו: כיצד יתכן שלא נענש אותו בעל הבית, והרי עונשו מבואר בתורה - "וחרה אפי" וגו'. אכן, כעבור עשר שנים נשמע קול בעיר כי כלב שוטה נשכו לבעל הבית הזה ומת בייסורים נוראים כעבור זמן לא ארוך.

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (פתיחה - לאווין סעיפים יד-טו) אנו למדים על עוד לאווין שעלולים לצאת מדיבור לשון הרע: (א) הלבנת פנים: אם גינהו כל כך עד שפניו מתלבנות, גם אם אין זה ברבים עובר על לאו של "לא תשא עליו חטא", הן במקום התוכחה וקל וחומר שלא במקום התוכחה; ואם היה זה ברבים - "כבר כרתוהו חז"ל מהעולם הבא ואמרו 'המלבין את פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'".

מהו הגדר של "רבים" לגבי הלבנת רבים? האם צריך מניין לשם כך? בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים מה'חפץ חיים' להלן, שסתם "רבים" הם שלושה אנשים. ויש לדון אפוא האם גם המלבין עצמו הוא בכלל השלושה. הפרמ"ג כותב שהמלבין הוא בכלל השלושה, דהיינו שאם הלבין את פני חברו בפני שני אנשים נחשב שהלבין פני חברו ברבים, ויש שכתבו שמשלשון ה'חפץ חיים' כאן יש לדייק שאין המלבין בכלל השלושה.

וכותב ה'חפץ חיים' בספר חובת השמירה - ומכל זה יתבונן האיש הנלבב עד כמה צריך להזהר בדיבורו לחברו, בל יבוא להלבנת פנים אפילו בינו לבין עצמו, שהוא לא תעשה מן התורה, ובפרט בפני אחרים, שמצוי מאוד בחבורת אנשים שעוסקים בדברי שיחה, שאומר אחד על חבירו דבר דרך שחוק ומתלבנים פניו, ובדיבור קל אפשר שמאבד עולמו!

(ב) לאו נוסף שעלול לעבור מי שמצער את חברו בסיפור גנותו, הוא הלאו